

ΤΟ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ

Τῆ σιγαλά τῶν τοίχων σου δὲν φτάνει νὰ χαλάσῃ
Τοῦ κόσμου τ' ἀναγλίλασμα, τὸ βούτισμα, κ' ἡ ἔννοια,
Καὶ κρύβεις ἀπὸ ταῖς ματιαῖς τὴν ἀνθισμένην πλάσι,
Κάθε σμαράγδινη ἔμμορφα μὲ βάθη ζαφειρένια.

Ἡ ὄψι σου ἡ ἔρημικὴ σὲ δείχνει μοναστήρι,
Καὶ μοιάζουν ἄν καλόγηρρις ὄσας ἀγναῖς παρθένας
Κρατοῦνε πάντα ὑπήκοαις οἱ σκοτεινοὶ σου γύροι,
Δίχως νὰ ζοῦν γονατιστὰ σὲ ῥάσο τιλυμέναις.

Ἄλλὰ γιὰ ἄενα εἶν' ἡ χαρὰς κ' ἡ ἔννοιας ὀποῦ βγαίουν
Ἀπ' τὰ καλὰ μαθήματα κ' ἀπ' τὰ σοφὰ βιβλία,
Καὶ μέσα σου μοσχοβολοῦν αἰώνια κ' ἀνασταίνουν,
Χρυσὸς καρπὸς ἡ προκοπὴ, κ' ἄνθος λευκὸ ἡ ριλία!

Ὡ ναί! τὴν ἀγλωσύνην σου καμμιὰ ἐκκλησιὰ δὲν ἔχει,
Κανένας κῆπος καρπερῆ, ἄν τῆ δίκῃ σου, νιότη!
Λαχτάριζε γιὰ κάθε νιὰ ὀποῦ ἔσῃ προστρέχει,
Θρέψ' τῆς ἰσά' δέντρο τῆ καρδιά, διώξ' ἀπ' τὸ νοῦ τὰ σκότη.

Πές τῆς, ἂν εἶνε ὀλόμορφο ἔς τοὺς κάμπους ἐκεῖ κάτω
Τὸ στόχου ποῦ ξανθὸ, ψηλὸ, βεργολιγαίει τ' ἀγέρι,
Φτωχοί, τί νὰ τὴν κάμουμε τῆ ζηλευτῆ θωριά του
Πρὸ τοῦ σιτόρι βερσιτῆ, πρὸ τοῦ ψωμι μᾶς φέρη;

Πές τῆς, ἐκεῖ ποῦ κάθεται ἔς τὴν Ὀμηρο σκυμμένη,
Ποιὸς εἶν' ὁ μόνος στοχασμὸς ποῦ πρέπει πάντα νάχη;
Ὅχ' ἡ ὠραία, λιγύμορφη καὶ ἄντροπιασμένη Ἑλένη,
Ἄλλ' ἡ περήφανη, πιστῆ, πολὺπαθῆ Ἀνδρομάχη.

Πές τί γυναῖκες ἄστραφην καὶ ἔς τὰ στερνὰ ἐδῶ πέρα
Ἐπὶ τὸ Μισολόγγι τὸ λαμπρὸ, ἔς τὸ δοξαζόμενον Σοῦλι,
Καὶ βγάλε τὴν δασκάλισσα, γυναῖκα καὶ μητέρα.
Μ' ἔσένα ζοῦν οἱ ἐλεύθεροι κ' ἐλιπύρουσι οἱ δοῦλοι!

Τοῦ Γένους τὸ σταυρατὸ μ' ἀστραφερὸ τὸ μάτι,
Μὲ τὰ φτερούγια δ'ἀνοικτα κορῶνά σου τὸν εἶδα!
Ὡ! πέρνε κάθε κόρη μας, τῆς παρνεῖας πλάτι,
Καὶ κάνε τὴν βασίλισσα, πρὸ θε νὰ εἴπῃ Ἑλληνίδα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΡΘΑΣ

Διήγημα

Οἱ σημερινοὶ νέοι δυσκόλως δύνανται νὰ φαντασθῶσιν ὅποια ἦσαν, προτοῦ αὐτοὶ γεννηθῶσιν, αἱ ἡδῆ ἀκμάζουσαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω ἡ Σύρα ἔχει σήμερον ἀμαξίτας ὁδοὺς, εἰς δὲ τὴν πλατεῖαν Λεωτσάκου, τὴν κοινῶς *Πλαταῖαν*, εὐρίσκει τις σταθμευούσας ἀμάξας μὲ δύο ἵππους, καὶ μάλιστα (ὡ τοῦ θαύματος,) γίνεται ἡδῆ λόγος περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμου μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐξοχῶν τῆς νήσου! Καὶ ὅμως δύο ἀδελφοὶ γνωστοὶ μου, πρεσβύται ἀμφοτέροι τὴν σήμερον, ἐνθουμοῦνται τὸν θαυμασμὸν τῶν ὅτε, πρὸ πενήτηντα ἐτῶν, μεταβάντες ἐξ Ἐρμουπόλεως εἰς Ἀθήνας συνήντησαν εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖ περιπατῶν τῶν τὴν βασιλίτισσιν Ἀμαλίαν ἔριππον.

— Μητέρα, ἀνεφώνησεν ὁ νεώτερος ὅτε ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν, μητέρα, εἶδα τὴν βασιλίτισσιν ἐπὶ ἄνω εἰς ἓνα ὠραῖον γαῖδαρον!

— Δὲν ἦτο γαῖδαρος, ὑπέλαβε περιφρονητικῶς ὁ μεγαλειτερος, ἦτο μουλάρι.

Δὲν ἦσαν ὅλως ἀξιόμηπτοι καὶ οἱ δύο διὰ τὴν ἀτέλειαν τῶν γνώσεών των περὶ τὴν ζωολογίαν. Ἴππος δὲν ὑπῆρχε τότε εἰς Σύραν, δὲν εἶχον δὲ ἴδει οὔτε ζωγραφιστὸν τοιοῦτον, καθόσον οἱ παῖδες τότε δὲν ἐλάμβανον ὡς δῶρα οὔτε βιβλία μετ' εἰκονογραφιῶν, οὔτε παίγνια καλλιτεχνικὰ καθὼς σήμερον.

Ἄλλ' ἐὰν ὑπελείπετο τῆς πρωτεύουσης ὡς πρὸς ἵππους καὶ ἀμάξας νομίζω ὅμως ὅτι οὐδέμιν τῆς Ἑλλάδος πόλιν ἀδικῶ λέγων ὅτι ἡ Ἐρμούπολις προηγῆθη τῶν λοιπῶν εἰς τὸν ἐξευρωπαϊσμὸν. Αἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν πλήρεις ἔτι φουσταναλοφόρων, ὅτε πάντες σχεδὸν εἰς Ἐρμουπόλιται, οἱ ὅπωςδῆποτε διασκελίσαντες τὰς πρώτας βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, ἐφόρουσαν φραγκικὰ. Τὸ ἱστορικὸν καφενεῖον τῆς Ὠραίας Ἑλλάδος ἦτο τὸ μόνον συνεντευκτήριον τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσης, (ἐκτὸς τῶν λογίων, οἵτινες κατὰ προτίμησιν ἀντήλλασον τὰς ἰδέας των ἐντὸς προνομίωχων τινῶν φραγκαίων,) ἐνῶ οἱ ἔμποροι τῆς Ἐρμουπόλεως εἶχον ὄχι μίαν μόνην, ἀλλὰ δύο λέσχας ἀξιολόγους, εἰς τὰς ὁποίας μάλιστα ἐδίδον καὶ χοροὺς πολυκρότους κατὰ τὰς ἀποκρέω. Ὡστε ὁ ἐρχόμενος ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος εἰς Σύραν, ἐβλεπεν ἐκεῖ ἐξωτερικὰ σημεῖα φραγκισμοῦ, τὰ ὅποια εἰς μάτην ἤθελε τότε ἀναζητήσει ἀλλαχοῦ.

Τοῦτο ἐξηγεῖται εὐκόλως. Οἱ συνοικιστὰί τῆς Ἐρμουπόλεως, ἐκρίζωντες τῶν ἐστιῶν των ἀπὸ τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ μεταφερθέντες ἐπὶ νέου ἐδάφους, ἠδύνατο δι' αὐτὸ τοῦτο νὰ μεταβάλωσιν εὐκολώτερον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὰ προγονικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα. Ἄλλως δὲ οἱ πλεῖστοι ἀνῆκον εἰς τὰς ἐμπορικὰς τάξεις, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἢ ἐπισκέφθησαν οἱ ἴδιοι τὰ ξένα ἢ εἶχον συγγενεῖς ἀποκατασταθέντας εἰς Εὐρώπην, ὥστε δὲν ἤργησαν νὰ συγκεντρώσωσιν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην τὸ ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος, καὶ ν' ἀποκαταστήσωσι τὴν Ἐρμούπολιν τὸ πρῶτον σημεῖον ἐνώσεως μεταξὺ τοῦ χριστιστατοῦ κράτους καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

Ἀληθῶς ὁ ἀποκτηθεὶς οὕτω ἐξευρωπαϊσμὸς ἔφερε τὸν διπλοῦν τύπον καὶ τῆς βίβης μεθ' ἧς μετηνέχθη ἔξωθεν, καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν μέσων διὰ τῶν ὁποίων ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐφαρμογὴ του. Οἱ νέοι ἐκεῖνοι Εὐρωπαῖοι ἐφάνιντο μὴ λαβόντες εἰσέτι τὸν καιρὸν νὰ συνειθίσωσιν εἰς τὰ ξένα ἦθη καὶ εἰς τὰ νέα φορέματά των. Ἡ φραγκικὴ τῶν ἐνδυμασιῶν δὲν ἦτο πάντοτε οὔτε τοῦ νεωτέρου, ἀλλ' οὔτε κἀν ὁμοιορρυθμοὺν συρμοῦ ἀποτέλεσμα τοῦτο εἴτε τῆς ποικίλης ἔξωθεν προελεύσεως τῶν ἐνδυμάτων, εἴτε τῆς καλλιτεχνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐγχωρίων ραπτῶν, εἴτε ἐπὶ τέλους τῆς μὴ ἐντελοῦς εἰσέτι λήθης τῶν